

ГОДИНА II.

БРОЈ 25.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
 СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредници: СЕРГИЈЕ ШАКРАК-НИНИЋ и САВА ПЕТРОВИЋ.

У НОВОМ САДУ 21. ЈУНА 1892.

РАЗГЛЕДАЈМО РАЗЛОГЕ ПРОТИВ УДРУЖЕЊА СВЕШТЕНИЧКОГ!*)

Збор протопресвитерата земунског, одржан 29. маја о. г. у манастиру Фенеку, донео је на предлог пароха земунског г. Димитрија Руварца са 16 против 8 гласова закључак:

„да се уместо „општег свештеничког удружења“ усвоје редовни протопресвитератски зборови, на којима ће се претресати сва питања, која се односе на потребе цркве, свештенства и његове дужности. Предлози и закључци тих зборава, који би се по потреби и више пута у години могли сазивати, имају се преко дотичних епархијских власти подносити св. синоду, или срп. народно-црквеном сабору ради одобрења, односно дефинитивног узаконења“.

Мотивацију овога закључка даје нам записник збора, по реду и у правцу, у којем је текла дебата његова у питању удружења и о „напрту правила за удружење“.

Из тога записника произлази, да су 16 свештеника земунског протопресвитерата гласала против удружења а за односни предлог из ових разлога:

1.) Јер све оно, што удружење по напрту правила (чл. 2 и 3) поставља себи за цел и задатак „дужни су свештеници већ по самом свом позиву и свештеничкој савести и дужности чинити“.

2.) Јер „сваки свештеник имаде у „каноничком праву“ и „пастирскеј богословији“ тачно одређене своје свештеничке дужности

*) У прошлом броју овога листа обећасмо, да ћемо у овом броју у целини саопштити записник свештеничког збора протопресвитерата земунског, но како је записник истог збор у „Новоме Времену“ већ раније саопштен, а уз то се течај збора, а нарочито разлози против удружења и у овом чланку саопштавају, мо се не осећамо није обавезаним ништа побуђеним, да записник свешт. збора земунског протопресвитерата у овом листу још и посебно саопштавамо.

Уредн.

у цркви и у народу (сигурно као — пастви само); те ако наши свештеници не буду из сопствене побуде и по својој свештеничкој савести и дужности тачно вршили све оно, што им као црквеним пастирима и учитељима, као грађанима и родољубима и као Србима (зар и о тим дужностима говори кан. право и пасторална?) и искреним пријатељима своје цркве и народа чинити ваља, — неће их богме (браво!) ни „опште удружење“ поправити. Јер ако се свештеник не буде обзирао на свој свешт. положај, ако не буде у вршењу својих дужности презао од своје савести, ...
 нужна рачуна водио о строгим цркв. прописима и надзору свога дијецезана и контроли претпостављених му власти, — зацело ће му онда у његову животу, владању и званичењу још мање импновати ма и општи скуп удружене, њему равне браће.

3.) Јер код нас је било разних удружења, па ни једно није постигло истакнуте сврхе, него су обично сва после кратког вегетирања угинула.

4.) Јер свештеничко удружење у Србији не носи такођер оних благодатних (!) плодова, који су се од њега очекивали.

5.) Јер ни у погледу чл. 3 тач. ј: удружење такођер нема никакве важне улоге. 25 свештеничких заступника на нар. цркв. сабору знаће и дужни ће бити и без иницијативе удружења цркв. интересе заступати, кад и онако по садашњем „саборском устројству“ изабране посланике упутство њихових бирача не веже.

6.) Јер се у удружења обично групицу појединци из таквих сталежа, који немају онако строго прописаних и одређених правила и дужности и не стоје под онако строгим надзором и дисциплином, као што је то случај у свештеничком и војничком сталежу, где се све мора по утврђеном пропису и под строгим надзором закона и власти обављати.

7.) Јер кад би свештеничком сталежу опште удружење неопходно нужно било, оно би се образовало осим Србије и у осталим партикуларним православним црквама.

8.) Јер, крај енергичне и меродавне иницијативе св. патријарха и архијерејског

синода и њихова споразума са нар. цркв. сабором у свима главнијим (која су то а која нису?) питањима наше цркве и свештенства, постаће иницијатива свешт. удружења излишна.

9.) Територијална обсежност митрополије, сиромаштво већине свештеника и немогућност остављања парохije, те последице свега тога.

I.

Пре него што уђемо у претрес ових разлога против удружења, потребно је, да на адресу израженог у збору фенечком чуђења, „што се нису поједини протопресвитератски зборови претходно упитали: еда ли они у начелу пристају, да се опште удружење свештеничко образује, па да су се тек онда донели нацрти за правила општег удружења“, рекнемо са своје стране ово:

Нека браћа, водећи рачуна о томе, да се у свештенству, већ од дужег времена, појављује тежња за удружењем нашег свештенства, а покретани и сами том тежњом у неодољивом осећају потребе тога удружења, учинише први скромни корак код Његове Светости, као врховне црквене поглавице своје, ради остварења тежње за удружењем, Његова Светост преузв. г. патријарх — као пријатељ и заштитник сваке узвишене мисли и племените тежње, пошто је и сам покретач таквих тежња, — дозволио је, да у програм „Српскога Сиона“ уђе и рад на свештеничком удружењу, и да се у листовима „Српскога Сиона“ тај рад отпочне и око њега прионе.

Почело се писати, са очекивањем, да ће у писменом том раду узети учешћа брзо сва она браћа, старија и млађа, која су на такав рад позвана, било у афирмативном, било у негативном правцу. Хтело се тим путем сондирати расположење свештенства према питању удружења. Писало се неколико пута и тако рећи изазивало писање других Али, — — — ћутало се, ћутало и опет ћутало.

Познавајући, личним осведочењем, у већине свештенства добро расположење за удружење, расуђујући ћутање у „Српском Сиону“ или са гледишта ћутљивог одобравања или са стране комодитета и обазривости, да не рекнемо што друго, прешло

се са писања на поље практичног извађања истакнуте мисли удружења.

Први корак у том извађању учињен је и опет код Његове Светости г. патријарха Георгија. Резултат тога саопштен је у бр. 12. овога листа.

Његова Светост захтевала је програм жељеног удружења, из којег би могла сазнати цел и смер удружења и начин, на који се оно жели извађати.

Пошто је један нацрт правила за удружење био већ спремљен, и јер се из таквог састава најбоље и најјасније могло сазнати све, оно што је Његова Светост благоизволела желети да сазна, то је свакако било најходније, што пре подастрти Његовој Светости један егземпляр таквог нацрта.

Што пре, велимо, јер с обзиром на претстојећи сабор, и друге прилике и разлоге, није било пробитачно дангубити. И да је било потребно, нису се могли дакле најпре питати сви протопресв. зборови о начелном пристајању на удружење.

Да се пак нацрт правила у што бољој форми и што савршенијој садржини подастре Његовој Светости на високо му суђење, пужно је било, да га претресу више очију и умова.

Ради краткоће времена, а из разлога и у 12. бр. о. л. наведених, учинио је претрес „нацрта“ одбор, који се састао у Карловцима дана 23. марта о. г.

Из одборске седнице донесени „нацрт правила“ подастрт је уз представку Његовој Светости.

Његова Светост прихватила га је као предлог одборски, и он је штампан као прилог уз 14. бр. о. л. и достављен својим путем високопреосв. Епископату и уз „Српски Сион“ готово и свему свештенству митрополије карловачке.

Св. Патријарх, сазнав цел, смер и тежњу удружења, а знајући врло добро, како код нас више пута и најбоље ствари, најилемитија подuzeћа и замисли пролазе, благоизволео је, у љубави и старању своме за добро цркве и напредак свога свештенства, високим својим отписом препоручити удружење свештенства високопреосв. господи Епископима, а консисторије упутити, да

позову окр. протопресвитере, да сазову протопресвитерске зборове, који ће нацрт правила узети у претрес, и за прву скупштину удружења изабрати по два заступника своја, а препоручити и осталом свештенству долазак на скупштину. Учињено је, дакле, све што је требало и како је требало. Досадањи резултати то посведочавају.

Кад је нацрт правила штампан био, очекивало се и опет, да ће позвана на то браћа своје мишљење и свој суд о њему у овоме листу изнети. То није учињено. И опет се ћутало. Свакако комотније беше чекати манастир Фенек, па се онда — чу дити!

Било је времена и сувише за пет месеца, било је тушта прилика за изјаву начелног пристајања или непристајања на удружење. После пропуштеног тог времена и тих прилика, ми чуђење у Фенеку морамо по заслуги оштро осудити. И кад би било вајде од чуђења, ми бисмо зацело имали оправдана разлога чудити се томе чуђењу. И кад не бисмо уздржљиво писали, ми бисмо то чуђење знали назвати и заслуженим именом. . . . .

Рад „одбора за припремну радњу“, његов нацрт, његово посредовање код Његове Светости, све је то једна скромна услуга удружењу и свештенству. Услуга, коју је одбор учинио у интересу ствари, у интересу свештенства, а коју би несумњиво учинила и друга браћа у истој прилици. А да ту услугу и дужност нису случајно имали прилике учинити и многи други, разјашњује природа одбора, који никад нису скуп свију него појединаца а разјасниле би и остале прилике или неприлике, кад би свакоме биле познате.

Ствар удружења захтевала је, да се пре скупштине претходно чују мишљења појединих протопресвитератских зборова о замисли удружења, о начину новог извађања, о његовој организацији. Да се та мишљења сазнаду у потребној и целисходној форми с једне, и да се израз тих мишљења олакша свештенству појединих протопресвитерата с друге стране, изнесен је свештенству у „нацрту правила“ конкретан предлог за удружење. Тим предлогом

„одбор за припремну радњу“ не само да није прејудиковао ма којем праву целокупног нашег свештенства, него му је учинио само услугу, у интересу и његовом и саме ствари, јер је мисао удружења конкретовао и изнео пред свештенство у извесној форми, са извесном изградом. А да је о удружењу после „нацрта правила“ лакше и успешније говорити, мисли измењивати и организацију његову дотеривати, то тек неће нико опоречи. Лакше зацело, него да је питање удружења изнесено пред свештенство само као „мисао“ и „питање“.

А кад се узме у обзир и та околност, да Његова Светост не би одобрила никакав практични, стварни покрет на удружење пре, него што је сазнао програм удружења, а да га је, као што га је, најпрецизније сазнао из самога „нацрта правила“, те по томе, да је „нацрт правила“ пре свега био неизбежан и неотклоњив, те потребан, дакле, и оправдан, онда је и опет чуђење у Фенеку — излишно и неоправдано.

Све оно, што су о удружењу могли протопресвитератски зборови рећи и изјавити пре „нацрта“, могу и после њега, а зацело сад и више. И за то никако нема места „чуђењу“ у Фенеку. Ми га смо трамо забудањем трна у здраву ногу. А ако је томе чуђењу извор у повреди можда личних чустава, што се нису пеки „питали“, онда разумемо не само „чуђење“, него и цео закључак збора у Фенеку.

Нерадо се — до последње невоље — упуштамо у расправу „личних чустава“, која се, рекли бисмо, у разним формама, овде онде изјављују, него смо и сад и увек ћемо бити тога резона и назора, да у интересу ствари и подужења, као што је и удружење свештеничко, треба ућуткавати увек сваки, ма донекле, чиме год и повређени осећај лични, којим би се ствари и подужењу, ма у ком правцу могло шкодити.

II.

А сад прелазимо на девет разлога против удружења.

Сваки такав разлог расуђујемо озбиљно и стварно, јер држимо, да је тако и постављен.

Сваки такав разлог је добро дошао, јер „*contraria contrariis apposita magis elleccescunt*“. За то су и упућени протопресвитератски зборови, да узму у претрес „нацрт правила“.

Ми ћемо у корак за разлозима збора у Фенеку.

Ad 1. Цел и задатак, какав се поставља удруженом свештенству у 2 и 3 чл. „нацрта правила“, не само да не улази нигде, па ни у каноничком праву ни у пасторалној, у дужност појединца свештеника (осим чл. 2. тач. б. донекле), него се апсолутно таква цел и задатак и не може ни једном свештенику, као појединцу у дужност поставити, јер су силе појединца за то апсолутно недостатне. Таква цел и задатак поставља се само удруженим силама и способностима појединаца, некој заједници, или као што би у нашем случају било — удружењу свештеничком.

Само скуп индивидуалних сила и способности, и само радећи у једном извесном правцу, по једном извесном плану, по начину и средствима, која су као најбоља пронашле многе очи, гледајући заједно, многе памети, паметујући сложено, кадар је достићи цел и остварити задатак, тако огроман и велик, тако тежак и многострук, као што је истакнут у 2 и 3 чл. нацрта правила, који наме свештенство и треба да оствари.

Поједини пак свештеник и сваки по реду, дужан је и кадар са своје стране по своме звању и по својој савести вршити оне дужности, које њему служба, звање и положај као такав сам собом налаже, а те су дужности, ако и сличне по природи и последњој цели и задатку у 2 и 3 чл. нацрта пр., али по своме обиму, квантитету па и квалитету сасвим друге, него дужности, које се постављају свештеничком удружењу.

Задатак удружењу обухвата цео живот цркве, све њене потребе; води рачуна о целини и цркве и народа и свештенства, а поједини свештеник тек о оном делу, који је њему поверен, а према својим способностима, које се често показују недостатне и за то деломично старање.

У животу цркве, народа и свештенства наилазе такве појаве, настају такве потребе, које не може појединац савладати и подмирити на својој позицији, у своме делокругу, него се за све то тражи целокупна, удружена снага свештенства.

Све тачке побројане у 3 чл. нацрта правила, такве су опште природе. На остваривању њиховом дужност је сваког појединца радити колико може и док може, — али ни један појединац, сам собом, само својом снагом, ни најсавеснијим вршењем дужности свога положаја и делокруга, ма како му простран био, неће моћи и остварити, а ма баш ни једну тачку, у 3 чл. изложеног задатка.

Не ће ју остварити ни хиљада таквих јединица, радећи свака за себе, на своју руку, по својој само памети и глави, не здружујући своје погледе с погледима других, своје мисли не оштрећи мислима других, не јачајући своје силе силама других.

Не стоји, дакле, да су дужности удружења свештеничког исте с дужностима појединца свештеника; не стоји за то, јер је извршење задатка удружењу постављеног, изван моћи и снаге појединца.

За то треба још више пута пажљиво прочитати 2 и 3 чл. нацрта пр., па и цео нацрт, и ми смо уверени, да ће се увидети неопходност „општег удружења.“

Не треба по појединим речима, које су сличне и у задатку појединог свештеника и у задатку удружења, закључивати на истоветност тих задатака.

И ако су те речи сличне, задатци су двоструки; онде ужи, овде шири; онде

мањи, овде већи. То треба пажљиво прочитати пак ће се одмах увидети, да појединац и сви појединци, радећи сваки за себе и по себи, нити ће учврстити у свештенству солидарност и личну узајмицу, а још мање јединство мисли и организацију рада у целој цркви нашој;

нити ће моћи изнаћи најсходније начине и најзгоднија средства за успешан пастирски рад, за све прилике и потребе у митрополији нашој;

нити ће унапредити црквено беседништво, и омогућити успешно вршење проповедничке дужности посвуда;

нити ће моћи усавршити религиозну наставу у школама, и т. д. све до тачке к. чл. 3. нацрта правила.

Па кад се то најпре увиди, а то је лако, само не треба идеалисати о снази и способности појединца, — онда ће се брзо увидети и оно друго, а то је: неопходност свештеничког удружења, и то баш „општег“ удружења, као што пише у чл. 1. „нацрта правила“.

Има један начин, којим би нас браћа већине фенечког збора могла уверити о излишности удружења тога, а тај је: нека на делу покажу, да су кадра ма и у свом закљученом протопресвитератском збору остварити и задовољити, ма само и једну тачку истакнутог задатка у 2 и 3 чл. нацрта правила.

Ако то учине — аферим! А дотле ћемо ми увек остати, и свој браћи свештеницима препоручити, да остану у уверењу, да је опште удружење потребно.

(Наставиће се.)

НАСТАВА СВЕШТЕНСТВУ ПРИ БЛАГОСЛОВУ БРАКОВА.

Саставио

Димитрије Руварац,

парох земунски.

(Свршетак.)

19.) Свршени богослови, не смеју се ни испитати ни венчати, без дозволе свог надлежног епископа.

Исти морају уз своју молбеницу за до-

пуст приложити крштени лист, а уз то од надлежног невестиног свештеника сведоштво о девичком стању и црквено-моралном животу, како особе, с којом жели у брак ступити.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

пити, тако исто и њених родитеља. (Пр. бр. патријарха Германа 153. од 15. септембра 1884.)

20.) Учитеље на пучким школама, не треба пре венчати, док прво не донесу признаницу, да су у смислу §. 171. d) закона од 31. октобра 1888. о уређењу пучке наставе у Хрватској и Славонији, 50 фор. положили у учитељску мировинску закладу.

21.) Ко је осуђен на тешку робију, не може се од дана прогласа осуде, па све до извршења досуђене му робије венчати. (§. 61. о. г. з.)

II.

О навешћивању.

§. 15. Навешћивање је установљено од цркве за то, да надлежан свештеник, који има обавити брак извесним лицима, сазна и од других, који нису били при њиховом брачном испиту, да ли међу њима постоје какве препоне и сметње, због којих им се не би могао никако брак благословити, односно док се прво не отклоне.

§. 16. По обављеном брачном испиту, има у 3 недељна или празнична дана на служби, како свештеник женихов, тако и невестин, ако нису обоје из једне парохије, односно ако су и из две парохије, по оба свештеника служе у једној цркви, навестити икупљеном народу у цркви да је Н. Н. првоженац, односно другоженац или трећоженац, тог и тог занимања, ако је првоженац и чији је син, испросио себи за сугругу првоудатку Н., кћер Н. Н., односно ако је удовица, сугругу умрлога Н. Н., или ако је распуштеница, сугругу законито и правоваљано растављену Н. Н., те позвати га, да му јаве, ако ко зна, да између њих постоји какво сродство, или која друга препона и сметња њиховом браку.

§. 17. Ако се није навршило 6 недеља, од како је жених, односно невеста дошла у парохију, и у њој се стално настанио, односно настанила, тада се има навешћивање обавити и у тој парохијској цркви а тако исто и у оној, у којој се пре доласка у њу, задржавао, односно задржавала, а по истеку 6 недеља, само у оној

парохијској цркви, где се стално настанио, односно настанила.

Ако се пак жених, односно невеста нису стално настанили у парохији, већ мисле да се у њој само кратко време задржавају, то ако такови немају сталног места, има се само у парохијској цркви, где су се затекли, навешћивање обавити, а ако имају, има се обавити подједно и у оној парохијској цркви, где су надлежни.

§. 18. Ако је жених, односно невеста римокатоличког закона, а невеста, односно жених источно-православног, тада се има навешћивање обавити како у надлежној источно-православној цркви, тако исто и у римокатоличкој.

§. 19. Ако се за 2 месеца после обављеног испита и навешћивања не обави венчање, има се по ново навешћивање обавити, осим ако надлежни епископ не разреши од поновног навешћивања.

§. 20. Било од трикратног, било од другог или само трећег навешћивања, може само надлежан епископ разрешити, и ако је жених из једне епархије, а невеста из друге, имају обе стране епископско разрешење имати.

Молбу, на којој има бити биљеж од 50 новч., за такво разрешење, имају саме странке свом надлежном епископу поднети, и у њој навести узрок и побуде његовом разрешењу, а надлежан свештеник дужан је на њој посведочити истинитост навода њихових, године молилаца и њихово хришћанско владање.

§. 21. Навешћивање осим у недеље, може се само у оне празничне дане обавити, који су синодалним закључком од 1786. г. проглашени за заповедне празнике.

III.

О венчању (браку).

§. 22. Брак је, као тајна новог завета, освештана свеза, која везује мужа и жену у једно тело, и служи као образ свезе Исуса Христа са црквом, који се не раскида.

§. 23. Венчање (брак) свршује у цркви надлежан парох невестин између два лица мушкога и женскога пола, која изјаве слободну вољу к ступању у брак, пошто је

пре тога добио од њих и сазнао све, што му је нужно знати и без чега их не би могао венчати.

Примети ли при венчавању свештеник, који обавља венчање, да жених или невеста немају слободну вољу узети се, а не смеју то јавно да кажу у цркви, не сме венчање обавити, и дужан је одмах да јави Консistorији преко надлежног протопресвитера узрок невенчавања.

Ако надлежан свештеник невестин даде неком другом свештенику, да јој може брак благословити, може и сме тада исти благословити јој брак.

§. 24. Венчање се има обавити од 7—12 сахати из јутра, никако пак и после подне или после ручка.

§. 25. Ако је жених из друге парохије, парох невестин не сме брак благословити без званичне дозволе пароха жениховог.

Донесени списи од пароха жениховог, остају код пароха невестиног, који је брак благословио.

Ако је жених из друге парохије, а из истог места, а у месту постоји само једна црква, тада се нема метнути на брачну дозволу биљег од 50 новч., а ако је из другог места, или из друге парохије, а у том месту има две или више цркава, и он припада парохији једне, а његова невеста друге цркве, тада се има ставити на њу биљег од 50 новч. (Наредба уг. министра финансије од 19. децембра 1882. бр. 67.892.)

§. 26. Ако неко добије разрешење од свога надлежног епископа било од навешивања, било од препоне сродства или четвртог брака, мора инак имати и од свог надлежног пароха — ако се жени из друге парохије — брачно известије, и без тог известија не сме му свештеник невестин брак благословити. (К. 99. ех 1892.)

§. 27. При венчавању нужни су сведоци или кумови, пред којима младенци односно женици имају да искажу своју слободну вољу и пристајање на брак.

Ови сведоци треба по правилу да буду пунолетни, и да имају сва она својства, која се у опште захтевају од сведока при сваком јавном уговору.

§. 28. Венчање се има обавити јавно, и више од једног брачног пара не сме се у једанпут венчати.

§. 29. Венчање се има обавити по пропису у требнику наведеном, и то за првобрачне онако, како је прописано, а за другобрачне и т. д. онако, како је прописано за другобрачне.

Ако је једна страна првобрачна, а друга другобрачна и т. д., има се обавити онако, како је прописано за првобрачне.

§. 30. Венци при венчавању међу се како првобрачнима, тако исто и другобрачнима и т. д., а тако исто нужно је и код једних и других прстење.

§. 31. По обављеном венчању, треба онај свештеник, који је обавио венчање, да уведе одмах то у дотични протокол венчаних и то својеручно, а по том да извести и пароха жениховог, да је Н. Н. венчао тог и тог дана, месеца и године са Н. Н.

§. 32. У са свим прекој потреби, може се венчање обавити и ван цркве, у кући, и ако супружници искажу пред свештеником и пред сведоцима своју слободну вољу узети се, и свештеник изрекче само формулу венчања: „Господи Боже наш славоју и честију вјенчај ја“ у трипут, сматра се брак за законит.

§. 33. Ако је жених, односно невеста источно-православног закона, а невеста, односно жених римокатоличког, може им по жељи и захтевању и источно-православни свештеник брак благословити, пошто прво добију од римокатоличког жупника брачно известије, да их је он трипут у цркви навестио, и да не постоји друга препона к њиховом браку, осим разлика вероисповести.

Источно-православном жениху, односно невести, и римокатоличкој невести, односно жениху, може брак благословити и источно-православни свештеник, и римокатолички жупник.

§. 34. Венчање се може обавити у све дане осим од 15. новембра т. ј. од првог дана божићњег поста, до 7. јануара; од месопусне недеље (тог дана још се може) до тоmine недеље (ове недеље може се);

од недеље свију светих т. ј. прве недеље по Духови (те недеље још се може) до 29. јуна т. ј. петров дана (тог дана може се); од 1. августа т. ј. првог дана госпојинског поста до 15. августа т. ј. велике Госпојине (овог дана може се); 14. септембра

т. ј. на крстов дан и у сваку среду и петак преко целе године.

Са дозволом надлежног епископа може се и у неке од наведених забрањених дана брак благословити.

У Земуну 28. априла 1892.

ВАЖНИЈИ МОМЕНТИ ИЗ ИСТОРИЈЕ ЦАРИГРАДСКИХ ПАТРИЈАРАХА ОД ПАДА ЦАРИГРАДА ДО ДАНАС.

(ПО РУСКОМ.)

Од Саве Теодоровића, професора и катихете у кр. вел. реалци у Земуну.

(Наставак.)

Патријарх Самуило I. (1764—1780) и реформа у управи патријаршије.

Год. 1764. ступи на цариградски патријарашки престо Самуило I., који је понижао из знатне и богате фанариотске породице, а одликовао се умом, образованошћу, строгим животом, сталним карактером и административним и политичким способностима. За његова времена затекла се патријаршија у оном истом жалосном стању, у ком беше и пређашњих векова. Постављање и збацивање патријараха потпуно је зависило од користољубиве турске владе; грамљење за патријарашким престолом, спојено са интригама и митом трајало је још. Управа патријаршије била је неуредна; дугови патријаршије неизмерни и т. сл. Самуило је схватио боље него ико жалосну ситуацију и одлучио, да покуша уништити споменуте злоупотребе помоћу неких реформа у патријаршијској управи. У скоро после своје инсталације приступи он преображају патријаршијскога синода. Он постави правило, да у синоду буду стални и перманентни чланови осам најстаријих архијереја из оних епархија, које су најближе Цариграду. Осим тога по његову закону уђу у састав синода још четири световњака (архонти) од знатних Грка трговаца, а тако исто и један чиновник из

патријархова двора, на име велики логотет, који је за турске владавине добио велики значај, тако, да је патријарх саме преко њега опћио са турском владом. Сва та лица под председништвом патријарховим управо су сачињавала синод. Даље, Самуило је уредио, да под власт тога синода потпадају сва дела, која се тичу целога патријархата и да се непрекидно решавају у присуству патријарха и свију чланова синода, или барем већине чланова. А да не би ни патријарх без синода, ни чланови синода без патријарха могли донашати решења, он установи, да се на свако важно писмено и докуменат, који излази из патријаршије, имаде ударити патријаршијски печат; а тај печат састојао се из четири дела, од којих се по један налазио у четири најстарија архијереја, а у патријарха је био средњи део или кључ печата. Архијереји који су чували печат, морали су се постојано бавити у Цариграду и патријарх није имао право да их пошаље у епархију. На тај начин, да би се могао ударити печат на дотични акт, било је неопходно нужно присуство патријарха и четир синодална архијереја, а услед тога захтевало се и споразумно суђење и решавање синодалних послова у виду сталне контроле. Специјално оставио је Самуило синоду управу финансијским пословима патри-

јаршије, да би се избегло самовољно располагање патријархово, а тако исто припадало је синоду право избора и збацивања патријарха. Уз то је било узаконено, да турска влада може само онда збацити патријарха или новог утврдити, кад о томе добије формални предлог синода. Уједно је узаконено, да расходи при бирању новог патријарха не смеју премашати своту од 40.000 пијастера (око 35.000 фор.)*).

Све те уредбе Самуилове добију потврду од султана Мустафе III. Својом реформом постигао је, како се види, Самуило то, да се је турска влада сама одрекла самовољног располагања патријарашким престоном и огромнога данка од стране патријараха. Грамзења за патријарашким престолом, пошто је био установљен одређени поредак при избору патријарха, требало би да је нестало; црквена управа требало би да се услед преустројства синода променила на боље. И заиста, реформа Самуилова могла би уродити тим добрим последицама, да је он имао силе, да ју потпуно примени у пракси, тако, да јој турска влада и Грци на свагда остану верни. Но на жалост, тога не беше, — а услед тога и уредбе Самуилове не произведоше битних промена у црквеном животу.

Међу другим Самуиловим пословима, важне су мере, које је предузео ради отплате патријаршијских дугова и покушаји, који донекле успеше, да стави цариградскога патријарха на чело свију хришћана на истоку, не само у грађанском, него и у црквеном одношају, те да му се потчине све самосталне автокефалне цркве. Дугови патријаршије, за које је Самуило приметио, да су тежи од египатских пирамида, силно су га мучили. Ради њихове

*) Ову своту смо ставили према ондашњој новчаној вредности; дочим та свота пијастера данас износи од прилике преко 3000 фор.

отплате позове све епархијалне епископе, који се при ступању на катедру обвезиваху, да ће уплатити извесну своту дуга, а до уплате да ће плаћати интерес. Пајње, да се цариградском престолу потчине автокефалне цркве, настале су услед давнашњег положаја цариградскога патријарха у реду осталих патријараха и његова великога значаја у грађанском погледу код турске владе. Те тежње појављиваху се и у пређашњих патријараха; но Самуило се први решио, да их на делу оствари, између осталог и са том цели, да уведе строги поредак управе у автокефалним црквама. Тако је 1766. год. са својим синодом изабрао и посветио антиохијскога и александријскога патријарха без икаква договора са ове две цркве. Но ипак те цркве не остадоше Цариграду потчињене. Али тако не беше са автокефалним архиепископијама: пећком патријаршијом у Србији и охридском архиепископијом у Бугарској. Користећи се разним приликама, Самуилу је пошло за руком, да ствар тако удеси, да су по жељи синода, а по наредби турске владе год. 1766. пећка патријаршија, а 1767. охридска архиепископија биле формално потчињене цариградском патријарху.

Најпосле о Самуилу ваља још и то казати, да је био ревностан борац за православље, против латина (на острву Хијосу 1766 г.) и покровитељ духовне просвете. Год. 1768. буде Самуило збачен синодом с катедре и то силом оне власти, коју му је сам Самуило оставио. Као главни разлог свргнућа наведена је његова претерана строгост. Год. 1772. заузме он по пруги пут патријарашки престо, и остане на њему неколико година, а за тим буде опет збачен као тежак и сувише строг човек. Повукав се на острво Халку, проживи Самуило тамо све до своје смрти 1780. год.

(Наставиће се.)

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ЗАПИСНИКЪ

Сбора, Православнимъ Свештенствомъ Протопресвѣтерата Сегединскогъ, у Старомъ Бечею, дне 14. Декемвриа 1867. г. држаногъ.*)

По заключено, Высокопречестнѣйшимъ Господиномъ Германомъ Ангеличъ, Архімандритомъ Гретежкимъ и Патріаршескимъ, у нашей Епархіи, Мандатаромъ сазваного у Н. Садъ дне 15. Ноемвриа о. г. Епархіалнога сбора свештеническогъ; и услѣдъ тога, одъ истога Господина Архімандрита, изишавшемъ подъ 15. Ноемвриа о. г. Ч. 101. упутству; по управлѣномъ, за тымъ, у смыслу упутства овогъ, Пречестнѣйшимъ Господиномъ Протопресвѣтеромъ Александромъ Бастичъ, на Свештенство Протопресвѣтерата Сегединскогъ, подъ 24. Ноемвриа о. г. Ч. 285. позыву, састало се дне 14. Декемвриа 1867. године, Православно Свештенство Протопресвѣтерата Сегединскогъ, у Окружнѣй Сборъ, на явномъ мѣсту, подъ Председаванѣмъ Протопресвѣтера свога, Нѣгове Пречестности Господина Александра Бастичъ; где присуствоваше и ова Господа Свештеницы, по имене: Иоаннъ Радичъ, М. Өересіополскій, съ тамошнѣмъ Јеро-

діакономъ Яковомъ Арадскій; Георгій Груичъ, Стефанъ Поповичъ и Урошъ Нипичъ, Мохолекіи; Ааронъ Крестичъ и Василій Ракичъ, Петрово-селскіи; Иоаннъ Цветковичъ и Стефанъ Куричъ Федварскіи Пароси; Алексій Јосичъ Администраторъ, и Александръ Поповичъ Канелланъ Старо-Бечейскій; и поставивши прво, овоме саседаню, дѣловођу, овде присуствуюћа Пароха Островска, Иоанна Павловичъ, вѣшаше о предметима и углавише о њима као што слѣдуе:

1. После, смерно одъ своју присуствуюћіи заедно, одпојане молитве, о помоћи и благослову Бога, Царя небеснога, утѣшителя Духа истынна, отвара саседанѣ сбора Господинъ Протопресвѣтеръ и Председникъ са одушевлѣномъ и одличномъ беседомъ, о задатку овыхъ сборова, позываюћи свештенство на подвигъ, радъ достыгнућа тьма предпоставлѣне цѣли ове: да сійне Православна Хрїстова

*) Како нас свештенички збор протопресвѣтерата ст. бечејског, одржани у Ст. Бечеју дана 2. (14.) јунија о. г. још ни до данас, након 20 дана неће да удостоји најње и почасти, да нам за овај једини наш свештенички лист достави свој зборски записник, у коме су изложени разлози против свештеничког удружења — то ми, желећи по што по то донети извештаја о каквом — таквом свештеничком збору из истога протопресвѣтерата, доносимо сво записник свештеничког збора, држаног у Ст. Бечеју 14. декембра 1867. г., дакле пре 25 година, који записник случајно нађосмо у архиви епархије бачке, те нам је баш добро дошао, да га саопштитио сада, када је свештенство ст. бечејскога протопресвѣтерата под председничтвом г. проте Јована Бороте заузело према свештеничком удружењу са свим други положај, но што је заузимало пре 25 година.

Из записника овога види се у опште: а.) да се за 25 година, поред извесне ненажње и игноровања историје може много што шта да заборави, б.) да са напредовањем времена могу баш и назадњачки погледи да тријумфују. Специјално пак из записника тога дознаје се: а.) да свештеничко удружење није тако неотребно и плузорно, како то прогласише свештеници искупљени на ст. бечејском збору 2. јунија о. г., б.) да пре 25 година свештеници ст. бечејског (тада сегединског) протопресвѣтерата, од којих су деветорица и данас у животу — нише били тога неприличног уверења, да „за практичан рад свештенички пасторални прописи цркве и наредбе виших власти воде бригу“, в.) да свештенство искупљено на збору своме у Ст. Бечеју пре 25 година свештеничку исповест и свештеничко удружење није сматрало за „новотарију“, г.) да надлежни фактори, који изазиваше свештеничке зборове пре 25 година — и ако са свим добро знађаху за епископални карактер наше цркве — не убојаше се ни мало уображеног „пресвѣтеријанства“, којега баука изнесоше као плашило некоји пред овогодишњи свештенички збор у Ст. Бечеју.

Па, пошто је из свих тих и још многих других разлога записник тога, пре 25 година одржаног свештеничког збора у Ст. Бечеју за данашње доба — у којему се ломи о удружењу — врло интересан и поучан, ми ево доносимо најпре тај стари записник из времена од пре 25 година, а у будућем броју овога листа ваљда ћемо већ у стању бити донети и записник ст. бечејског свештеничког збора од 2. (14.) јунија о. г., на нека пошт. читаоци упоређују један и други те преуђују који је напреднији и разложнији!

Уредништво.

Црква; да се слава имена Божия и Царство Нѣгово у народу утврђуе; да се о добру убогога народа нашега сваковрстна озбиљна брига отчински водити започне;

Признаванѣ, одъ своју за истину свега што бы речено; тронуѣ духовна и одушевленѣ тиѣхъ за све на што су, овымъ говоромъ, позвани, одекнуло е у обштегласномѣ „Живіо“, Господину Председнику реченоме.

2. Знаюћи сборъ оваї: да постанакъ свой крѣпкомѣ и одважномъ настојваню Высокочестіѣишегъ Господина Архімандрита Грѣтешкогъ, Германа Ангеличъ, Патриаршескогъ, у нашей Епархіи, Мандатара, приписати има; и осећаюћи, да ће, съ престанкомъ уединѣногъ рада Свештено-пастырскога, одъ скупљѣнїи сила и сложнаго труда нашега, Света Црква Православна и веранъ народъ далеко веѣе користи, у свакомѣ обзыру имати моћи; решава:

са обштымъ сагласїемъ: Вышехвалѣномѣ Господину Мандатару Патриаршескомъ, за трудъ и настојванѣ около увођая Свештеническїи у Епархіи нашей, сборова положенїи, у име овога сбора, односно пакъ свештенства Протопресвитерата Сегединскогъ, зѣлне и Чистосрдне благодарности написъ, коїи, за насъ све, чрезъ Господина Протопресвитера нашега подписанъ, и дотичномѣ Господину преданъ быти има, поднети.

3. Призната истина: да е поредакъ душа свакої вѣшти или да е преко потребанъ за успѣхъ свакогъ рада, известанъ поредакъ, пробудила е, у сбору овомъ, обшту желю, себи устройственна правила поставити; тога ради, еданъ присутнїи чланъ, Јованъ Павловичъ Аѣанскїи парохъ полаже, у писмену, на столъ сбора „предлогъ за уређенѣ сборова Свештеническїи Окружя Сегединскогъ,“ саждржаваюќїи кромѣ позива, сбору наменѣногъ, и, далѣ, дѣловнога у обштности предозначаѣ, (програма) у десетъ одеѣка, 29. устройственнїи параграфа; о коемъ, кадъ е у целой обштности прочитанъ, рѣшено бы: да се тай, обштрнїегъ и прилѣжнїегъ о нѣму размышляѣ ради, у препису, целомѣ окружномъ Свештенству расношлѣ, како би се у идущемъ сборномъ сасѣданю, о

садржимына у истомѣ, рѣшително вѣѣе повести могло.

4. Упутству Господина Мандатара Патриаршескогъ — на оно, што е епархіалнїи сборъ свештеническїи, у НСаду 15. Ноемвриа о. г. држаннїи, усвоїо, предлогъ за држанѣ помѣстнїи црквенїи сборова учинѣннїи, изышавшемъ, — одазвати се и одма тако радити обвезанымъ себе налазећи сборъ оваї, даде разна, но недовольныма призната, мненя о томѣ: како бы се сборови помѣстни устроити имали? Зато е рѣшено:

сборове помѣстне одма завести; но начинъ устроѣя тиѣхъ ослонити, за садъ, на благоразумлѣ поединыхъ Свештеника тако, да свакої у своїої обштини има почети сборове држати, съ людма, коїи су за цѣли, сборовыма предозначене: благочастность, нравственность и радиность заузети; међутымъ пакъ да се труди, пробудити заузетность овакову кодъ веѣине, а и цѣлога обшества свога.

5. Подражавати богоглаголивимъ оружицма ополченїа Господня: „Боспрїати цитѣ вѣкры, шлемѣ спасенїа мечѣ дѣховннїи иже естѣ глаголѣ Божїи, шѣсти нозѣ во уготованїе благовѣствованїа“, есте света, савѣсти свештеникове понайближе тичуѣасе дужность; ової одговорити: напаяти словесно стадо, као водомъ, словомъ живымъ, да вода та „вѣдетѣ вѣ немѣ источникѣ воды текѣнїа вѣ животѣ вѣчннїи“, међу прва стараня своя увршѣе сборъ оваї свештеническїи: зато заключае:

да ће удвоити трудолюблѣ у проповѣданю светогъ слова Божїа, настојати благовременно и безвременно да учини задоста, по могуѣству сила своїи, овомъ главномѣ позыву свомъ и опомени псаломника говорѣна: „благовѣстите день ѡ дне спасенїе Бога нашего“.

6. Смерно признае о себи искуплѣно овде Свештенство: да, по природи човеческої, пада често у робованѣ слабостима и „тлѣнїе грѣхѣлюбное“; да светлостъ, коїомъ бы му предъ людма светлито требало, кадъ и кадъ потавное, — владанѣ му, кадгодъ, место сладка и вкусно зачина, землю горчиномъ обасипа; и зато да му е потребно, баръ одъ годъ до годъ, обнавляти у себи животъ духовннїи и

препорађатисе, исповеђу грѣхова, каѣнѣмъ за ове и причешѣмъ најсветіегъ тела и крви Христа Бога нашега, за светіегъ човека; поводомъ тымъ заключае:

поновити и међу собомъ оживитворити пренебрегнуту, светомъ Црквомъ прописану, дужность годишнѣга одлазена на исповедь грехова своій и покайничество, као и приступанѣ, најсветіега причешѣа ради, къ частной трапези; саглашаваюѣи се далѣ у овомъ: да ће то чинити свагда у скупу, и то у време, кадъ се о пролетнѣмъ сбору, о коме ће промышлявати да му рокъ у частный постъ падне, искупи: а за духовника ће, при свакомъ исповеданю, себи едногъ одъ присутвуюѣій свештеника изборомъ поставити.

7. Помышляюѣи на то сборъ оваї, да е гнѣко, као таюѣїи восакъ, срдце у младежи удобосклонно подлеѣи неприязни прелесника, коїи у веку, нарочито саданѣмъ, као „*левъ рыкалъ ходитъ, искїї кого поглотити*“, увиѣа преку нужду: латитисе крепкіехъ средстава, за одржанѣ младежи у непорочности, коеї су у основнымъ училиштима, као дѣца, отроцы и отроковице, обучени, за обылазанѣ, у светомъ Евангелїю споменутогъ, широкого, но клизавогъ пута, а руковођенѣ крозь „узкая врата“ и напутак на „*стѣзю правъ*“ служеѣихъ: зато, као што признае, да е средство къ томе найуспешнїе, одъ вышїї духовнїї и школскїї властїї и до садъ чешѣе налагано, повторно обучаванѣ младежи изышавше изъ основнихъ школа одъ 13. до 18. година, у тако званымъ „недельнымъ школама“, еднудушно заключае:

молити вышну свою духовну власть, — пошто намъ е тешко и готово немогуѣе међу народомъ, коїї томе вичанъ нїе, недельне школе одрастнїе младежи ради, као сталне и редовне увести, и тако доякошнїимъ палозима просветнїї властїї своїї одговорити, — да намъ, у овой нашей крепчїей намери завођая повторныхъ школа, озбильно посредо-

ванѣ мїрске власти издѣїствовати благоизволи.

8. Разна мненя сбора овога о томъ: коимъ редомъ се младежь, у повторнымъ школама обучавати и руководити има; далѣ о средствама, коя би достыгнуѣу цѣли руковођеня тога, што больма одговарала, изапла су на заключаекъ оваї: да се умоли славна Матица Србска, расписати награду за найбольу такву книгу, коя бы садржавала, радъ повторнїї школа устроено, цело предаванѣ; и то за сваку неделю понаособъ.

9. При разговорѣ за оспиванѣ окружно сборне книжнице, рѣшено е:

да свакиї братъ Свештеникъ, идуѣемъ сбору нашемъ, покаже списакъ, при нѣговой црквеної книжници находѣихъ се, Догматичныхъ, Моральныхъ, Поучительныхъ, Повѣстничкихъ и пр. книга, на ту цѣль: да бы братїя еданѣ одъ другога такве книги позаїмльивати могли, и то бы се звало имати на пречаць окружно-сборску книжницу; а да бы се та, у строгомъ смыслу сборска, почела заводити: сагласила се присутна братїя о томе съ прочомъ одсутномъ браѣмомъ, у идуѣемъ сбору, разговоръ озбильнѣ повести.

10. Увиѣа сборъ оваї, да му е потребно имати и вештественне снаге, коїомъ бы могао, едно подмиривати быти могуѣе потребе свое, а друго изыскиваню можда гдекое зборне цѣли одговорити и саглашавасе у томе, да оснуе окружно-сборну благаїницу; о начину пакъ како да то буде? — рѣшава:

да оспиваня ради окружно-сборне благаїнице, почиюѣи одъ дана 1. Јануарїа 1868. год. Протопресвитеръ два, свакиї Парохъ еданѣ, а Администратори, капеллани и Дїакони полъ новчиѣа, свакиї данѣ: одъ свога иметка, на страну положе; и скуплѣну такву своту, после свакогъ тримесечя слѣдуѣемъ првомъ окружномъ сбору, као притежанѣ тога, предати имаю. Рѣшеню овоме, Господинъ Јованнъ Радичъ Парохъ М. Оересїополскїї, подъ условлѣмъ: ако и кадъ се, о безбедности као и ясної цѣли тако скупитисе имаюѣегъ новца, што углави, приступа.

11. Гласови, коїи су се овде, ради кади-кадашнѣмъ суседныхъ окружныхъ сборова,

међусобногъ сливения или у едапъ сдруженија, появили, са одобренѣмъ выше примлѣни, и зато е рѣшено :

у смыслу томе предлогъ учинити идућемъ собору епархиалномъ преко Господина Протопресвитера, којѣ се умолява подѣствовати, да се ова желя наша, тамо у обзырѣ узме.

12. Као што е Богъ еданъ и истына Нѣгова една: тако и правость и истынна светиня мыслии и дѣла людскихъ, — упућеныхъ светимъ Евангелиемъ на единый образацъ свакогъ савршенства, на отца небеснога, — у православию еднака быти има; съ тога, да бы се, безъ сваке сумнѣ нужно, еднообразѣ у свачему обдржало, а и лагше до тога доспевало, сборъ овај обштегласни заклучоуе :

данномъ приѣликомъ настати около тога, да се приволу сва четырьъ, ове епархѣ, окружна сбора на узаймичну доставу записника своѣи, како би се овѣи, еданъ съ другимъ, допуњавати, и тако еднообразѣ и спорасумлѣнѣ, у мышленю тако као и дѣланю наблюдавати могло.

13. Учинѣнъ е, трајућу саседуно овомъ, споменъ о оној господи Свештеницыма округа овога, којѣ у сборъ овај, имаюћи за времена позывъ, не дођоше; и нађено е: да су се одсутвуюћа ова гг. Исаакъ Лудачъ, намѣстникъ и парохъ М. Ѳересіополскій, Александръ Вуковичъ, намѣстникъ и парохъ Сегединскій, Петръ Петровичъ и Иоаннъ Миличъ Мартоношкій, Димитрій Яковичъ и Любомиръ Зубковичъ Ст. Канѣжкѣи, и Иосифъ Поповичъ, Островскій, пароси,

у припослатимъ амо своимъ званичнымъ писмима, коя су, редомъ овде ставлѣниѣ имена нѣовѣи, прочитана, доволно извинили; слѣдуюћа пакъ гг. Свештеницы: Иоаннъ Иоанновичъ М. Ѳересіополскій, Иоаннъ Доброевичъ Шандорскій, Тимоѡей Бранковичъ и Александръ Нѣколичъ Сентяпскій, са тамошнымъ капеланомъ Иоанномъ Трифоновичъ и Діакономъ Трифономъ Влашичъ, и Самуилъ Бранковичъ Ст. Бечейскій, пароси, узрокъ свога одъ сбора изостаянѣ, до 15. Декем. о. г. явили нису; зато е рѣшено :

Извинѣныхъ писма, одобраваюћи имъ садржай, редомъ овде ставлѣниѣ имена нѣовѣи, са 1/. 2/. 3/. 4/. 5/. 6/. 7/. обележена, у писменару сбора оставити, а неизвинѣне на знанѣ узети.

14. О томъ: у којѣи данъ и у комъ месту ће се, идућегъ тримесечѣ, сборъ свештеническѣи овогъ окружѣ држати?

доконато е са обштымъ сагласѣмъ: да се свештенство окружѣ овога, сбора свогъ ради, дне 11. Априѣлиа 1868. г. у месту Острову или Ади, у тамошнѣи второразредной учіоницы, искупи.

После учинѣногъ овако сборенѣ, речю Господина Председника, саседанѣ ово бы заключано, а скупнымъ одпѣвомъ тропара Сомествѣя Светогъ Духа свршено. —

Александръ Бастичъ, протопресвитеръ Сегединскій, чрезъ Иоанна Пауловичъ, пароха Островска, и привр. окр. сбора протопресвитерата Сегединска дѣловоу. Ааронъ Крестичъ парохъ II. Селски: Александръ Вуковичъ, намѣстникъ и парохъ Сегединскій.

КЪИЖЕВНИ ПРѢКАЗ.

Проповѣдникъ српске народне цркве од Теофана Живковића, правосл. епископа карловачког. На свиѣт издао по смрти владике Теофана брат му Јован барон Живковић и т. д. у Карловцу 1882.

(Свршетак.)

„Са свакимъ је он знао говорити његовимъ језикомъ“ . . . .

„Благословена је свака суза нашег дубокогъ учешћа хришћанскогъ и народногъ, што пада сад на овај гроб, у коме лежи: укочено тако велико

срце, смлаћен такав риједакъ дух, угашене тако вѣспрене мисли, охладњела така племенита осјећања, прекрштене такве задушне и вриједне руке, занијемљела златна уста блажене душе великога владике Никанора и Срб-Милутина, кога

име и рад до смрти, кад доспије под вјешто и благодарно перо, биће историја времена свога.“

„Али у тој, свога времена историји, биће заједно и жалосна историја учитеља најизврснијег — а неразумјевеног; српске цркве првосвештеника најученијег — а неуваженог; православља и родољубља проповједника најречитијег — а непослушног; књижевника најкласичнијег, а од наших, и ширењу књиге народне посвећених друштава — ни најмањим вјенчићем данас непочашћеног; мецената најзадушнијег — а нештиманог (!); јерарха великог — а достадужно нецијењеног ни овдје у Пакрацу, гдје је он свима и свакоме служио толико, и сам себи боловао пуних десет година дана“ . . . .

„Ал' то је све морало вабада да буде тако, „да свѣдѣса“ и на њему „писаніе: ко скол прійде, и сви его непроѣша“ . . . .

Што је реткост, а што је и опет доказ величине Теофанове и истинитости његовог говорничког дара, то је она догробна духовитост ума, појетични полет душе и нестишана бујица осећаја. За 40 година није попустио, ни ослабио, а немо ли малаксао. Какав је почео, такав је и свршио, ал' у свему још јачи, још силнији О, зашто

нису такви људи бар и у земаљском животу вечнога века!

„Проповедник“ Теофана Живковића сија данас у нашој књижевности светлошћу, пред којом сваки — који је за то способан — мора скинути капу, а на којој ће се сваки православан Србин загрејати и одушевити за православље и за Српство; на којој ће многи многу истину нашег народно-црквеног автономног живота познати и научити; на којој ће многи наш проповедник моћи научити како проповедати треба

Теофан Живковић подигао је сам себи споменик, велик, да га свако видети може; вечан, да га нико оборити ни умалити неће.

Али, ми му имену и спомену желимо још, што и он зажели учитељу своме: „вјешто и благодарно перо“.

А ми се бојимо, да му се имену и спомену нешвештином својом нисмо неблагодарно огрешили. Ако смо, — опрости нам, врли поборнице и војнице православља, опрости нам, — велики Србине!

У очи Духова 1892.

Јован Јеремић,
парох.

Л И С Т А К.

БЕЛЕШКЕ.

— (Свештенички зборови) појединих протопресвитерата, који се до сад изјаснише за свештеничко удружење јесу — у Архидијезези: карловачки, митровачки и вуковарски; у бачкој епархији: жабаљски новосадски и сомборски; у темишварској епархији: арадеки, вел. кикиндски и темишварски; у вршачкој епархији: панчевачки и вршачки; у горњо-карловачкој епархији: будачки и петрињски. Против удружења се изјаснише: земунски и ст. бечејски. Из пакрачке и будимске епархије до сада немамо још никаква извештаја о одржаним свештеничким зборовима — но надамо се и отуда скоро пољним гласовима.

Пошто се већ толики протопресвите-

рати изјаснише за остварење свештеничког удружења, то је данас већ на дневном реду питање: кад и где да се држи велика свештеничка скупштина, која би имала извести организацију свештеничког удружења!? Па како је данас већ наступило доба највећег пољскога рада, којим су где што и сами свештеници заузети, то по нашем мишљењу — велику свештеничку скупштину у скором времену и у опште при овим највећим летњим врућинама не би требало држати, већ би држање исте скупштине требало одложити за месец август, или баш и септембар, како би се дотле још боље измењале мисли о свештеничком удружењу и о начрту правила за исто удружење. — Што се пак тиче места, ми смо тога мишљења, да би

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RB

за овај први мах најзгодније и најудесније било, кад би се прва велика свештеничка скупштина држала овде — у Новоме Саду. Разуме се, да је ово тек наш индивидуални предлог, с којим се не мора слагати нити свештенство нити и виши ме-родавни фактори.

— (Свештенички збор протопресвитерата новосадеког) одржан је у Новоме-Саду 15. јунија о. г. под председништвом проте г. Милана Ђирића, на коме збору је свештенство протопресвитерата новосадеког једногласно и снајвећим одушевљењем прихватило мисао о остварењу општег свештеничког удружења. Опширнији извештај о томе свесном и достојанственом збору донећемо у будућем броју овога листа.

— (Свештенички збор протопресвитерата сомборског) одржан је у Сомбору 15. јунија о. г. — и као што нам истога дана брзојављају: на збору скупљено свештенство једногласно се изјаснило за опште свештеничко удружење. — Опширнији извештај донећемо у будућем броју овога листа.

— (Извештај о седницама архијерејске управе у Карловцима.) Административни одбор у редовној седници својој од 8. (20.) јунија решио је: Новоизабрана цркв. скупштина у Карловци има се у емислу одлуке високославног саборског одбора успоставити у своје деловање. — Управи ман. Беоцина дозвољава се, да 4 јутра земљишта купити може. — Управи ман. Кувевдина дозвољава се оправка манастирског здања. — Молба братства ман. Јаска, којом моли зајам од 7000 фор. из манастирског фонда, препоручиће се саборском одбору на уважење. — Дирекција државног дуга у Бечу известиће се, да продаји државних обвезница гласећих на име цркв. општине у Јакову ништа на путу не стоји. — Цркв. општина у Краљевци има јер. Венијамину Јеличићу дугујућу своту од 142 фор. 50 новч. путем оврхе намирити. — Цркв. општина у Брестачу има уз парохијалну кућу саградити шупу и шталу. — Цркв. општина у Суботишту има распоред парохијала за текућу годину неодложно обавити. — Парох Визићки одбија се са својом молбом гледе накнаде за виноград, који у име једног дела парох. сесије ужива, пошто ужива потпуну парох. сесију. — Цркв. општини у Орочићу дозвољава се, да нов иконостае у цркви подићи може. — Цркв. општини у Гргуревци дозвољава се, да може

1000 фор. из цркв. благајне на црквене потребе издати. — Цркв. општини у Јаску дозвољава се, да може стари укућљени парохијал на оправку парохијалних зграда употребити. —

— Архид. Консисторија у редовној седници својој од 9. (21.) јунија решила је: Управа ман. Бешенова има се обавестити, да је тамошњи монах О. Амвросије за Ђакона рукоположен. — Молба Нићифора Поповића, пароха Ст. Бановачког, ради подарења припомоћи из јерарх. фонда у сврху лечења, препоручиће се сабор. одбору на уважење. — Управа ман. Шишатовца упућује се, да тамошњем јеромонаху О. Арсенију дугујућу дијрну од 1. маја о. г. исплатити има. — Георгије Максимовић администратор парохије у Черевиху, потврђује се за пароха Черевихког. — Досадањи Марадички парох Милан Понадић потврђује се за системизованог помоћника у Војки. — Досадањи администратор парохије у Ердуту г. Василијан Поповић враћа се у свој манастир, а администрација поменуте парохије поверава се даљеком свештенству. — Парох Угриновачки Ђоко Шпадијер препоручиће се сабор. одбору ради мировине. — Одрђује се консист. комисија, која ће против суспендованог пароха Љ. М. по ново дисциплинарну истрагу спровести.

ЧИТУЉА.

— († Лазар Катић) парох Липовски (у епархији будимској, протопресвитерату мохачком) преселио се у вечност 8. јуна о. г. у 11 сати ноћу. — после тешког шестонедељног боловања. Покојник се родио у Шаторишту 17. децембра 1821 г., а крштен је у мајинској цркви. Изучив основне школе, оде у Сомбор и сврши учитељску школу 1842 године, те је постао учитељ у Безедеку, које је био а и данас је филијал Липовској парохији. Био је неко кратко време у истом месту, за тим се пресели у Мајину за учитеља, — и ожени се те буде произведен за јерођакона 1844 године. Кад је покојни епископ будимски, Платон Атанацковић ишао кроз своју епархију, зађакони га у Липовској цркви. Служио је у Мајину као учитељ 7 година, на потпуно задовољство, јер још и данас има његових ученика, који се врло добро сећају њега, а свесни су опћинари. — 1851 године буде рукоположен за пресвитера у пештањској цркви од истога епископа, те буде послат

У Д. Нану на парохију. Ту је провео кратко време, а за тим буде премештен у Ланчуг за пароха, где је провео 31 годину дана. — Године 1883 буде једногласно за пароха Липовског изабран, те је ту провео 9 година, служећи светом олтару божјем. — Од данашњих свештеника он је био најстарији у протопресвитерату мохачком по годинама и по чину. — Био је један од примерних свештеника. Оставио и за собом троје дјеце, и то једног свршеног учитеља, једну удату ћер, а једна је остала недомљена. — Погреб је обављен 10. јуна пре подне са светом литургијом. На погребу су уз много народа присуствовала три свештеника, и то г. г. Урош Марковић мајишки, Стеван Михаљкић кишфалушки, и Јован Милић, шарочки. — Надгробно слово говорио је Стеван Михаљкић, парох кишфалушки, опростив са покојником у име ожалашћене породице, општине као деце духовне, и свештенства. — Вечан му спомен!

— († Михаило Вујаклија) парох Крстињски, у протопресвитерату будачком, власник златног крста са круном, преминуо је 4. (16.) јуна о. г. у Широкојријци, у парохијалном стану, а сахрањен је 6. (18.) јуна о. г. Покојник се родио 8. септ. 1843. у Обљају, више Глине, од ратарских родитеља. Свршив 1866 богословију у Плашком рукоположен је за свештеника 21. нов. 1867. блаженопочившим епископом Лукијаном Николајевићем и додијељен бијаше за личног капелана покојном резиг. проти и пароху коларићком, Петру Вучковићу, ње је остао до 1873., кад је премјештен за протопр. капелана у Топуско. Год. 1876 добије администрацију парохије крстињске на четврти дио пар. плаће, и ту је 1877 изабран и потврђен био за пароха.

Покојник је црквеном пјенију и правилу био особито вјешт, а крај тога имао је лијеп, висок, умиљат и звонак глас, те га је милина била слушати појати и свештенодјејствовати. Год. 1881. одликован је био златним крстом са круном — рад' чега си је завист многих задобио... Супругу је изгубио пре 1½ годину истом кад је добио неизлечиву болест у етомаку, те од то доба није могао тачно и ревно вршити своје свештеничке дужности као прво. Тражио је личног капелана због своје болести, но то му нико није вјеровао код његовог иначе крепког тјелесног састава, него га оптужише код предпостављене власти — па је пред смрт своју ри-

јешен био парохијске службе! Оставља иза себе јединца сина — Петра, свештеника на Бухачи.

Погреб његов био је величанствен. У парохијалној цркви дупком пуној околне интелигенције, школеке младежи, родбине и парохијана опојаше његове земне остатке 4 свештеника: Парох перјасички Милутин Шарац, парох клоочки Мојо Мајсторовић, капелани Симо Јаковић и Драгутин Шарац. У цркви при крају опијела опростио се с њим у кратком говору парох перјасички, а на гробу говорио је парох клоочки, — истакнувши покојникове врлине као свештеника и вриједног учитеља стада свога. У знак поштовања његова у народу — испратило га је мноштво народа до хладног гроба.

Покој му души, и лака му црна земља била!

Σ.

О Г Л А С И.

СТЕЧАЈ.

77, 1—3

Услед велеуваженог налога сл. Епарх. школског одбора у Н. Саду бр. 26/5 из седнице одржане дана 26. фебруара 1892. — школски одбор срп. правосл. цркв. школ. општине у Мартоношу из своје редовне седнице одржане дана 11. јуна 1892 год. овим расписује стечај за учитељицу на овоместној женској четвороразредној школи.

Годишња је плата учитељици: 210 фор. у готовом новцу, коју месечно прима у напред.

16 ланаца ораће земље по 2200[□], на коју општина порез и еквивалент плаћа.

70 фор. награде за станарину годишње.

36 фор. у име 2^о. тврдох дрва.

30 фор. у име 300 снопова трске.

Ово напред означено прима из мест. политичне благајне.

40 фор. у име држања повторне школе, што прима у два пут из црквене благајне. —

Дужности учитељице:

Изабрана учитељица дужна је, све, на основу школског наставног плана одређене предмете деци предавати и приљезно с децом св. богослужења похађати.

Оспособљене учитељице, које желе ово место заузети, дужне су поред молбенице поднети сведочанство о учитељској способности као и о способности предавања на мађарском језику потребних предмета.

Молбенице са биљеговином и потребним сведоцима шаљу се на председништво школског одбора у Мартоношу.

Рок овог стечаја траје до Преображења о. г. У Мартоношу 15. јуна 1892 год.

Тоша Петаковић,
первоваџа школ. одбора.

Влајко Еремић,
председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ.

76, 1—3

На упражњено учитељско место у Срп. Кларији отвара се стечај, са платом од 300 фор. а. вред. у новцу, 5 ланаца ораће земље, на коју учитељ порез и друге пристойбе плаћа, (или место речене земље 100 фор. у готовом новцу) 6 метара тврдих дрва, сламе за огрев школе и учитеља по потреби, 30 фор. за држање повторне школе, 20 фор. за перовођство, од већег погребца, где позван буде 1 фор., од малог 50 новч., слободан стан од две собе, кухиње, штале и вртом.

Изабраном учитељу спада у дужност школ. уредбом прописане науке предавати, у св. цркви за певницом појати, школ. децу у цркв. појању обучавати, и перо у седницама водити. Оспособљени који имају исказати, да су учитељску школу у Сомбору свршили, и испит из мађарског језика положили, нека изволе своје добро снабдевене молбенице са сведоџбама најдуже до 15. јула т. г. овоместном школ. одбору послати. Који се лично представе имају првенство.

Из седнице цркв. школ. одбора у Срп. Кларији држане 7. јуна 1892.

Школеки одбор.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

69, 2—3

На основу скупштинског закључка српске правосл. цркв. шк. општине ађанске, а уљед одобрења сл. епарх. управе у Новоме Саду — расписује се овим дражба на мањак ради чишћења целокупне позлате и светих икона (а евентуално и оправљања истих), као и бојадисања целе овдашње српско-прав. св. цркве изнутра масном бојом (уметничко-пластичком имитацијом).

По зготовљеном предрачуну износи:

- а) цео посао за чишћење икона и позлате . . . . . 860 фор. а. вр.
 б) бојадисање цркве изнутра масном бојом . . . . . 325 „ „ „

Укупно 1185 фор. а. вр.

Услови су ови:

Сваки је лицитанат дужан 10% од горе изложене своте пре дражбе у име пишманлука положити.

Општина задржава себи празо поверења према подузимачу. — Подузимач издаје општини писмену јемчевину на 3 године дана за обављени посао.

Ближа условља могу се код председништва срп. цркв. општине у Ади видети свагда, као и на сами дан дражбе, која ће се одржати дана 29. јуна (11. јула) о. г. у 3 сахата после подне у дому цркв. општине. —

У Ади 1. јуна 1892.

Одбор.

СТЕЧАЈ.

78, 1—3

Ради сталног попуњења једног упражњеног учитељског места у општини Турији, овим се отвара стечај.

Плата је учитељска годишње 600 фор. — у рачунавајући у исту и наплату за пофторну школу и учитељски огрев, — уз то 60 фор. у име грејања и чишћења школе, 10 фор. шк. паучала и уживање слободног стана са баштом, која се покрај истога налази.

Изабрани дужан ће бити у додељеним му разредима, децу у свима школском уредбом прописаним предметима обучавати, пофторну школу држати и у цркви при сваком богослужењу за певницом са осталим учитељима на изменце појати, због чега се и захтева, да је дотични врло добар певац.

Који би од молитеља ово место добити желео, има се по закључку шк. одбора овој општини лично преставити и у цркви појати.

Рок стечају траје до 31. јула т. г.

Добро снабдевене, и црквеној општини упућене молбенице, имају се до поменутог рока потписаном шк. одбору поднети.

Из редовне седнице шк. одбора у Турији 4. Јуна 1892. год. држане.

Авакум Травањ,
перовођа.Кузман Медурић,
председник школ. одбора.

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

79, 1—2

На основу закључка црквене општине Горњо-Ковилске овим се расписује минуендо дражба ради оправке цркве, која ће се држати дана 5. (17.) јула о. г. у 2 сахата по подне.

Прорачун износи 1859 фор. авр.

Сваки лицитант има пре дражбе 10% пишманлука положити.

Ближи дражбени услови могу се код председништва црквене општине видети.

У Гор. Ковиљу 10 јуна 1892.

Председништво.

К. бр. 310.
1892.

ЕДИКТ.

72, 2—3

У брачном спору Јосифа Јаникијевића против супруге му Ане рођ. Радешић, која је у свет отишла, те је садашње место њеног пребивања непознато, — овим се речена Ана позива, да у року од 60 дана рачунајући од првог уврштења овог едикта у новинама, консисторији овој или лично предстане, или место свога пребивања пријави, пошто ће у противном случају овај брачни спор и без њеног учешћа по постојећим законима окончан бити. —

Из конз. седнице држане у Темишвару 18. (30) маја 1892. год.

Консисторија епархије темишварске.

СТЕЧАЈ.

66, 2—3

Овим се расписује стечај на срп. вероисповедној основној упразњеној школи у Нађфали (Тем. Вармеђи). Рок стечаја до 12. јулија, а избор 20. јулија о св. Илији.

Плата је следећа: 260. фор. у гот. новцу, 31. хектолит. и 31. литру шенице у нарави, 40. фор. у име огрева. Пристојан стан с баштом од $\frac{1}{2}$ ланца и у пољу $\frac{1}{2}$ ланца баште.

Дужност је учитељу десну Певницу држати, и све школском уредбом прописане предмете у школи предавати, — и пероводство водити.

Молбенице имају се упутити месном школском одбору. Первенство ће имати који се лично представи.

Из седнице цркв. школског одбора држане у Нађфали 31. Маја 1892.

Павле Ристич,
перовођа.

Вељко Аничић,
председник шк. одбора.

Е. бр. 389. ex 892.
К. 300.

ЕДИКТ.

71, 2 3

На бракоразводну тужбу Софије Рајковић рођ. Николић из Арада против супруга јој Димитрија Рајковића, који је у свет отишао, те је садашње место пребивања његовог непознато, — овим се речени Димитрије Рајковић позива, да у року од 60 дана, рачунајући од првог уврштења овог едикта у новинама, или лично консисторiji овој предстане, или место свога пребивања пријави, јер ће се иначе против њега подигнута бракоразводна парница и без његовог учешћа по постојећим законима решити. —

Из седнице конс. држане у Темишвару 18. (30.) маја 1892. год

Консисторija епархије темишварске.

СТЕЧАЈ.

68, 2—3

На установљено место забавиље овим се расписује стечај. Плата је забавиља: 300 фор. са петогодишњом повишицом од 10%, слободан стан и огрев. Изабрана забавиља дужна је за годину дана прописани испит забавиље положити.

Рок стечају траје до 11. (23.) јула т. г.

У Кумани 30. маја 1892. год.

Школеки одбор.

ЕДИКТ.

62, 2—3

Анђелија рођ. Теодоровић супруга Љубомира Бошњачког из Сибача, која је незнано куда у свет отишла, овим се позива, да у року од 6 месеци рачунајући од првог уврштења едикта овог у новине, потписаној Консисторiji или сама лично предстане или место свога пребивања обзнани, пошто ће иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончана бити.

Из седнице Архид. Консисторije у Карловци 12. (24.) маја 1892 држане.

Архидијезална Консисторija.

СТЕЧАЈ.

57, 3—3

Е. 229.
Г. 69.

Ради попуњења парох-помоћничког места у Иланци, са платом пете класе и станарином од 100 фор. годишње.

Конкуренти имају своје ваљано инструментисане прозбе, путем својих власти, најдуже до 1. (13.) јула т. г. овој Консисторiji послати.

Из седнице епарх. Консисторije у Вршцу 27. априла (9. маја) 1892. држане.

СТЕЧАЈ.

63, 3—3

На смрћу упразњено место учитељице, на четвороразредној женској школи у Ст-Шова (Бач-Бодрошка Жупанија) расписује се стечај.

Са овим местом скопчана је плата од 300 фор. а. вр. у готовом новцу, слободан стан са пространом баштом, један хват дрва и два хвата сламе за огрев.

Ново изабраној учитељици спадаће у дужност, школском уредбом прописане дужности, како у школи тако и у цркви обављати и повторну школу држати.

Рок стечају траје до 16. (28.) јулија о. г.

Из седнице местног школског Одбора држане у Ст. Шова 27. маја (8. јунија) 1892.

Јован Ђ. Петровић,
перовођа и учитељ.

Милан Стоја,
парох и председник
М. Ш. Одбора.

СТЕЧАЈ.

67, 2—3

На фењској срп. основној мешовитој школи има се попунити стално учитељско место, са којим је скопчана следећа плата: 300 фор. а. в. у готовом новцу, која ће се квартално учитељу исплаћивати, за тим 2 ланца ораће земље, на коју учитељ порцију плаћа, у име паунала 6 фор., у име огрева 2 хвата тврдих дрва и сламе колико треба, од погребана где позван буде 1 фор. — стан у нарави са баштом у новосазиданој школи.

Учитељ је дужан све законом прописане предмете предавати, децу у појању поучавати, у цркви за десном певницом појати и перовођске дужности бесплатно вршити.

Компетенти имају доказати, да су православни Срби, оспособљени учитељи и да су испит из мађарског језика положили. Новоизбрани учитељ напушта своје звање почетком идуће школ. године 1. септембра.

Рок стечају Петровдан, ког ће се дана избор обавити.

Из редовне седнице срп. прав. школе. одбора, држане у Фењи 2. (4.) маја 1892.

Михаило Сиротан,
председник.

Самуило Поповић,
јеромонах и администратор па-
рохије, приврмени учитељ
као перовођа.

СТЕЧАЈ.

56, 3—3

На упражњено место учитеља или учитељице у салашима Петрово-Селским (бачка жупанија) овим се расписује стечај. Плата је 400 ф. а. вр. у готовом новцу, слободан стан и огрева колико треба (сламе). У име фамилијазије 10 ф. 50. н. а. вр. и 6. ф. за писаћу опрему.

Изабраном учитељу или учитељици спадаће у дужност школ. уредбом прописане предмете у школи предавати.

Молитељи који ово место добити желе, нека се пријаве овомесном школ. одбору до 10. (22.) јулија о. г.

Из седнице месн. школ. одбора држаног 5. (17.) маја 1892. г.

Ђорђе Марковић,
перовођа шк. одбора.

Сава Ристић,
председник.

Е. бр. 352 ex 892
К. 253.

СТЕЧАЈ.

64, 3—3

На парохијско место у Соки овим се отвара стечај.

Конкуренти имају своје ваљано инструирание молбенице до 30. јуна о. г. подписаној консиеторији поднети. —

Из конс. седнице држане у Темишвару 18. (30.) маја 1892. год.

Епарх. Консиеторија Темишварска.

СТЕЧАЈ.

70, 2—3

На упражњено учитељско место при српској вероисповедној школи у Будимпешти, Табану (Будиму).

Годишња плата је 600 фор. из црквено-општинеке благајне, која се месечно у напред издаје. Осим тога слободан стан са 2 собе и кујном, и 2 хвата тврди дрва за огрев, и у колико би за скупштинског и одборскога перовођу биран био, награда од 100 фор.

У дужност спада учитељу осим предавања школском уредбом прописаних предмета у свакидашњој школи, и појања у цркви а по потреби и ван цркве, још и прилежно обучавање деце у црквеном појању.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су из мађарског језика испит положили

Рок стечају траје до 20. јула (1. августа) 1892. Молбенице са сведоцама о оспособљењу, досадашњем учитељском службовању, здравственом стању и морално-религиозном владању имају се на потписани црквено-школеки одбор упутити.

Из седнице школског одбора у Будиму 1. (14.) јунија држане.

Председништво школског одбора.

СТЕЧАЈ.

65, 3—3

На упражњено место учитељичко отвара се стечај са платом 300 фор. у готовом новцу, 40 фор. у име повторне школе, слободан стан, 2 хвата дрва, два хвата сламе, 10 фор. у име баште, 6 фор. за паушал.

Изабраној учитељици спадаће у дужност школ. уредбом прописане предмете у школи предавати. Молитељке које ово место добити желе, нека се пријаве овомесн. црквен. школ. одбору до 14. јула о. г.

Из седнице главн. цркв. скупштине у Бега св. Ђурђу, 1. (13.) јуна 1892. год.

Милан Михајловић,
перовођа.

Анта Игњатов,
црквени председник.

ПРЕТПЛАТНИ ПОЗИВ

НА КЊИГУ

ТУМАЧЕЊЕ ЈЕВАНЂЕЉА
СА БЕСЕДАМА

(ДРУГО ПОПРАВЉЕНО И УВЕЋАНО ИЗДАЊЕ)

ПО НАЈПРИЗНАТНИЈИМ РУСКИМ И ГРЧКИМ ПИСЦИМА

ОД

АРХИМАНДРИТА ФИРМИЛИЈАНА.

Наш радник на пољу црквене књижевности, г. Архимандрит Фирмилијан, поодавна је умољаван од многих свештеника и других пријатеља, да прештампа своје књиге Тумачења Јеванђеља са беседама, које се још од пре неколико година не могу нигде да добију.

Г. Фирмилијан пошто је учинио неке измене и допунио прво издање својих Тумачења Јеванђеља поверио је нама издавање овога важног и корисног дела, које смо већ дали у штампу.

Прво издање Тумачења Јеванђеља имало је две књиге, а ово друго писац је поделио на три књиге, које ће имати оваку садржину:

ПРВА КЊИГА.

ТУМАЧЕЊЕ ЈЕВАНЂЕЉА

СА БЕСЕДАМА.

1. Предговор на прво издање.
2. Предговор на друго издање.
3. Приступ:

I.

Важније појединости о Св. Јеванђељу.

1. Начин писања у апостолска времена.
2. Подела текста на главе по Амонијевој системи.
3. Евсевијеви канони.
4. Евталијеви стихови.
5. Неповређеност Јеванђеља.
6. Важнији кодекси.
- 7.

Најстарији преводи. 9. Одломци списа старих писаца. 9. Канони или каталози из времена II.—IV. в. 10. Способност јеванђелиста као достоверних писаца. 11. Искреност јеванђелиста. 12. Апокрифична Јеванђеља. 13. Богодукновеност. 14. Биографија јеванђелиста. 15. Кратка биографија 70 Спаситељевих ученика. 16. Монете које се у Јеванђељу помињу. 17. Вредност монета за време Римљана. 18. Јеврејска хронологија и празници. 19. Хронолошка таблица догађаја од Христовог рођења до краја I-ог века.

II.

Свештена Географија.

Увод. 1. Едем и Наид. 2. Подела земље међу Нојевим синовима. 3. Палестина. 4. Топографски опис Палестине (брда, долине и поља, пустиње, језера и мора, реке и потоци). 5. Политички опис Палестине (први њени обитаоци, деоба Ханана: по доласку Израиљана, после деобе царства и за време Римљана). 6. Переја. 7. Галилеја. 8. Самарија. 9. Јудеја. 10. Филистимија. 11. Финикија. 12. Ерменска. 13. Мидија. 14. Елам. 15. Персија. 16. Вавилонија. 17. Асирија. 18. Месопотамија. 19. Мала Азија. 20. Сирија. 21. Аранска. 22. Египат. 23. Етиопија. 24. Северна Африка.

4. Речник и тумачење страних речи у Н. Завету.
5. Недеље св. великог поста.
6. Недеље по васкрсењу Христовом.
7. Надгробна слова.

ДРУГА КЊИГА.

ТУМАЧЕЊЕ ЈЕВАНЂЕЉА

СА БЕСЕДАМА.

На све Недеље по Св. Тројници — до I-ве Недеље вел. поста.

ТРЕЋА КЊИГА.

ТУМАЧЕЊЕ ЈЕВАНЂЕЉА

СА БЕСЕДАМА.

- I. На све велике празнике: а) Христове празнике б) Богородичне празнике.
- II. На све светитељске (средње) празнике.

Све три књиге изнеће преко 60 штампаних табака на вел. осмини. Слог цинеро а артија сатирирана. Цена је за све три књиге 10 динара

или 5 форината. Претплата се прима само за цело дело а може се дати и у два пута и траје до 15. Августа, кад ће и прва књига бити готова. Претплату примамо само ми и књижара Валожића, у Београду. За ученике богословије цена је за све три књиге 9 дин. или 4-50 фор.

Молимо г. г. Протојереје, старешине Манастирске, свештеничке и учитеље да се потруде око скупљања претплатника.

У Београду 15. Маја 1892 год.

Витомир Марковић и Павловић,

кројачи цркв. и свештеничког одела.

75, 1—2

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА**БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ**

код „светог Саве“

препоручује са свога богатог стоваришта следеће фотографије у величини ⁴⁰/₅₀ cm

**ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ
ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ.**

Епископе:

Арсенија Стојковића, Теофана Живковића,
Нектарија Димитријевића, Мирона Николића,
Никанора Поповића, Михајла Грујића,
Др. Никодима Милаша.

Цена је појединим сликама које су на фином картону вештачки израђене: фор. 1-20.

ЗАТИМ:

ВЕЛИКИ ТАБЛО СРПСКО-НАРОДНИ ЦРКВЕНИ САБОР
од 1890. — Цена фор. 2.—.

Поруке са стране обављамо брзо и тачно с платом у натов (Nachnahme).

Нови Сад, маја 1892.

47, 2—

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

Наше пошт. претплатнике опомињемо и умољавамо, да нам новац што скорије пошљу — да не би принуђени били обустављати им лист. АДМИНИСТРАЦИЈА „СРПСКОГ СИОНА“.

„Српски Сион“

излази сваке недеље на великом табаку.

Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

Претплата и огласи

шаљу се издавачкој српској књижари и штампарији **Браће М Поповића** на главној пијаци, а рукописи уредништву „Срп. Сиона“ у Нови Сад. За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.

Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новоме Саду.